בס"ד

אַל תְּשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם

נקיות הגוף · בל תשחית · ונשמרתם מאד לנפשותיכם · צוואת רבי יהודה החסיד

שיעורו של הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א

יום שני, כ"ט בחשון תשפ"ז · 9.11.2026

הסודות להצלחה שלך

yoursuccesstoolbox.com

▶ לצפייה בשיעור המלא ביוטיוב

תומלל אוטומטית ועלול להכיל טעויות

תוכן העניינים

"אל תשקצו את נפשותיכם" – נקיות הגוף 3

מאכלים, ידיים, כלים ובגדים נקיים 4

הפרי תואר והפרי חדש 6

מעשה: הפרי תואר על קבר הפרי חדש 6

"לא תשחית את עצה" – קציצת אילן 8

"ונשמרתם מאד לנפשותיכם" 11

להתרחק ממחלוקת 13

צוואת רבי יהודה החסיד – "כל דקפיד, קפדי בהדיה" 14

מעשה במהרש"א 16

עוד מדיני שמירת הנפש 18

סיכום ההלכות 22

לצפייה בשיעור המלא ביוטיוב

סרקו את הקוד או לחצו כאן – הסרטון נפתח בתחילת השיעור

youtube.com/watch?v=NDncYx_Lon0

בס"ד

אַל תְּשַׁקְּצוּ אֶת נַפְשֹׁתֵיכֶם

שימו לב: החוברת נכתבה מתוך תמלול השיעור – תומלל אוטומטית ועלול להכיל טעויות. הדברים נערכו ללשון כתובה בנאמנות לדברי הרב, והושמטו הערות אגב ודברים שאינם מגוף השיעור; הפסוקים ודברי חז"ל הובאו מתוך ספריא. השיעור נמסר בבית הכנסת מוסאיוף, יום שני כ"ט בחשוון תשפ"ז, ערב ראש חודש כסלו.

"אל תשקצו את נפשותיכם" – נקיות הגוף

▶ ביוטיוב

חודש טוב ומבורך לכל עם ישראל – חודש כסלו, שיש בו הרבה הרבה ברכה, ובעזרת השם נגאל בחודש הזה.

היום נדבר על מה שכתוב בתורה:

> **אַל־תְּשַׁקְּצוּ אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם בְּכָל־הַשֶּׁרֶץ הַשֹּׁרֵץ וְלֹא תִטַּמְּאוּ בָהֶם וְנִטְמֵתֶם בָּם:**
>
> ויקרא יא, מג

ידוע שיש שבעים פנים לתורה, ויש הרבה הלכות שתלויות בלאו הזה של "בל תשקצו".

לא לשהות את עצמו

הראשון, וזה דבר ידוע: אדם שצריך להתפנות – לא ישהה את עצמו. בכל פעם שהוא צריך להתפנות, אם הוא משהה – עובר משום "בל תשקצו".

גוף נקי לפני התפילה

יש מהפוסקים שכותבים שגם לנקות את החוטם ואת האוזניים בכלל זה. מדוע? כיוון שאדם בא להתפלל – צריך שיהיה הגוף שלו נקי. כתוב בסידורים שלפני קריאת שמע, בין בשחרית ובין בערבית, יסיר את כל מה שיש באוזניים, בעיניים, בחוטם וכדומה – כדי שיעמוד להתפלל לפני השם בגוף נקי. וגם זה בכלל הלאו של "בל תשקצו".

מאכלים, ידיים, כלים ובגדים נקיים

▶ ביוטיוב

מובא בהלכה שייזהר האדם מכל מיני מאכלים מטונפים, אפילו שהוא אינו נגעל מהם. למשל איכר, חקלאי, שעובד בשדה ומחזיק ירקות בידיים מלוכלכות, ואפילו יש בירקות קצת בוץ – והוא אוכל אותם. בטלה דעתו אצל כל אדם: מה שרוב העולם אינם אוכלים כך – אסור גם לו לאכול כך.

וכן הידיים – שלא יהיו מטונפות, אלא ידיים נקיות. ונוסף לזה, הכלים שהוא אוכל בהם יהיו כלים בלתי מזוהמים: צלחות, קערות, סכו"ם, מזלגות וכפות – שיהיו נקיים ולא מטונפים. צריך להיזהר בזה.

ונוסף לזה – בגדים. הבגד שלו לא יהיה קרוע, ולא יהיה מאוס ועם שומנים, אפילו שהוא כבר התרגל אליו.

וכן המגבת: מגבת מלוכלכת היא הדבר הגרוע ביותר – יש בה מיליוני חיידקים, ועדיף שלא ינגב בה כלל מאשר שינגב בה. לכן צריך להיזהר בכל הדברים האלה, ויש בזה איסור "בל תשקצו" בהלכה. ו**הרב זבחי צדק** כתב על זה באורך וברוחב.

> **אסור לאכול מאכלים ומשקים שנפשו של אדם קצה בהם כגון משקים ואוכלים שנתערבו בהם קיא או צואה וליחה סרוחה וכיוצא בהם וכן אסור לאכול ולשתות בכלים הצואים שנפשו של אדם קצה בהם כגון כלים של בית הכסא וכלי זכוכית שמקיזים בהם וכיוצא בהם וכן לא יאכל בידים מזוהמות ועל גבי כלים מלוכלכים שכל אלו בכלל אל תשקצו את נפשותיכם:**
>
> שולחן ערוך, יורה דעה קטז, ו

לא לגעת בשרצים

עוד כתבו, שגם אדם שאוחז שרץ בידו עובר על "בל תשקצו". למשל, יש כאלה שמוכרים עכברים והילדים משחקים בהם – גם זה איסור "בל תשקצו". ויש כאלה שאוהבים לטאות, אוספים מכל הסוגים, מגדלים אותם בבית ומשחקים בהם – אסור לגעת בהם. צריך לדעת זאת, וכך כתבו הפוסקים בפירוש: אל תבוא לגעת בהם, אבל לא לצער אותם.

הפרי תואר והפרי חדש

ביוטיוב

הפרי תואר – הלוא הוא **רבנו חיים בן עטר**, בעל ה**אור החיים** הקדוש, זכותו תגן עלינו – כתב גם כן בעניין זה הרבה דברים. וכתב שבכלל זה גם מי שהכניס מאכל לתוך פיו, הוציא אותו והחזיר אותו בחזרה. הילדים אוהבים לאכול סוכריות, ורוצים לראות איזה צבע יש לסוכרייה – מוציאים אותה ומחזירים. צריך להגיד להם שאסור לעשות כן: זה בכלל "בל תשקצו את נפשותיכם".

וכך כתב גם הגאון **הפרי חדש**.

מעשה: הפרי תואר על קבר הפרי חדש

הפרי תואר והפרי חדש חלקו בהרבה דברים, אבל היה ביניהם שלום. הם לא ראו זה את זה: כשהפרי תואר בא לכאן, הפרי חדש כבר נפטר. הפרי חדש לא האריך ימים – חי כחמישים שנה, והיה רב בירושלים. וגם הפרי תואר לא האריך ימים.

הרב החיד"א כותב שכשהיה בן שש עשרה למד אצל הפרי תואר. פעם אחת הלכו יחד אל קבר הפרי חדש, וראה אותו מתכופף ומדבר אליו. שם אוזן ושמע שהוא אומר לו: "מה שחלקתי על כבודו – התכוונתי לשם שמים. ואני מבקש מחילה אם כתבתי איזו מילה קצת חריפה."

תראו אילו צדיקים! ובסוף נקבר הפרי תואר לידו – הפרי תואר, ולידו הפרי חדש. שני הצדיקים האלה מגינים עלינו ועל ירושלים כולה; זכותם תעמוד לנו ולכל ישראל.

לחם הפנים – לא איסטניס ולא מזלזל

הפרי חדש הביא גם את ספר **לחם הפנים** – לרבנו **יעקב רוקח**, זכותו תגן עלינו, שהיה איש קדוש ונורא, בלוב. כותבים: אדם איסטניס שאומר "אני נגעל מכל דבר" – אינו צודק; הוא צריך להיות כמו כולם. מה שכולם נגעלים ממנו – גם הוא צריך להיגעל, ומה שאינו כך – אינו אסור.

ויש בני אדם שאומרים "לא אכפת לי". אם לך לא אכפת – "אל תשקצו את נפשותיכם"! הנפש שלך – נתן אותה הקדוש ברוך הוא; היא חלק רוחני. בבקשה, לכבד את הנשמה של האדם ואת הנפש שלו. לכן תיזהר בזה.

פתחי תשובה – המחמיר, לעצמו בלבד

הגאון בעל **פתחי תשובה** – שהיה בפולין – כותב: דיברנו בשבוע שעבר על דג שנפל לתוך בשר, שבטל בשישים. ואם אדם רוצה לומר שהוא מחמיר אפילו ביותר משישים – מותר לו להחמיר על עצמו, אבל אינו יכול להחמיר על אחרים.

"לא תשחית את עצה" – קציצת אילן

▶ ביוטיוב

עכשיו סוגיה חדשה. במסכת בבא קמא (דף צא–צב) מובא על הפסוק:

כִּי־תָצוּר אֶל־עִיר יָמִים רַבִּים לְהִלָּחֵם עָלֶיהָ לְתָפְשָׂהּ לֹא־תַשְׁחִית אֶת־עֵצָהּ לִנְדֹּחַ עָלָיו גַּרְזֶן כִּי מִמֶּנּוּ תֹאכֵל וְאֹתוֹ לֹא תִכְרֹת כִּי הָאָדָם עֵץ הַשָּׂדֶה לָבֹא מִפָּנֶיךָ

בַּמָּצוֹר:

דברים כ, יט

ומה כתוב בפסוק הבא?

רַק עֵץ אֲשֶׁר־תֵּדַע כִּי־לֹא־עֵץ מַאֲכָל הוּא אֹתוֹ תַשְׁחִית וְכָרָתָּ וּבָנִיתָ מָצוֹר עַל־הָעִיר אֲשֶׁר־הִוא עֹשָׂה עִמְּךָ מִלְחָמָה עַד רִדְתָּהּ:

דברים כ, כ

אלה דברי התורה הקדושה שלנו. אם כן, יש דין של "בל תשחית". "בל תשחית" – קודם כול מדובר באדם שקוצץ נטיעותיו: אפילו הוא עצמו נטע אותן, והן לא הצליחו, והוא רוצה לחתוך אותן כדי לנטוע אחרות – אסור. אסור לו לקצוץ נטיעה. ויש במפרשים שזה כמו שהורג בן אדם.

קולות ההולכים מסוף העולם ועד סופו

אמרו: מי שכורת או עוקר עץ פרי – קולו הולך מסוף העולם ועד סופו. וכן אדם שמסיים את משמרתו כאן ועולה למעלה – הנשמה נפרדת וצועקת, וכל העולם שומעים, אבל אין לנו אוזניים לשמוע. ודבר שלישי – היולדת, בשעת הלידה, הצעקה נשמעת מסוף העולם ועד סופו. ובגמרא:

> **שָׁלֹשׁ קוֹלוֹת הוֹלְכִין מִסּוֹף הָעוֹלָם וְעַד סוֹפוֹ, וְאֵלּוּ הֵן: קוֹל גַּלְגַּל חַמָּה, וְקוֹל הֲמוֹנָהּ שֶׁל רוֹמִי, וְקוֹל נְשָׁמָה בְּשָׁעָה שֶׁיּוֹצְאָה מִן הַגּוּף, וְיֵשׁ אוֹמְרִים: אַף לֵידָה**
>
> יומא כ, ב

ולכן ביום, כשאדם מדבר, לא שומעים אותו היטב, ובלילה שומעים יותר טוב – כי השמש מרעישה, ואנחנו לא מרגישים את הרעש.

רבי חנינא ובנו

בגמרא, **רבי חנינא** אמר שהיה לו בן חשוב, תלמיד חכם, ונפטר מן העולם רק משום שקצץ עץ שלא בזמנו. ולכן בא רבי חנינא להזהיר שלא לעקור אילן, כי יש בו סכנה – מלבד האיסור יש בו גם סכנה.

אָמַר רַבִּי חֲנִינָא: לָא שְׁכִיב שִׁיבְחַת בְּרִי, אֶלָּא דְּקַץ תְּאֵינְתָּא בְּלָא זְמַנַּהּ. אָמַר רָבִינָא: וְאִם הָיָה מְעוּלֶּה בְּדָמִים, מוּתָּר.

בבא קמא צא, ב

וכאן נכנסת הלכה נוספת – איסור "בל תשחית": הוא משחית את העץ. יש לזה איסור דאורייתא, ולכן צריך להיזהר.

מה יעשה מי שצריך לבנות

אם רוצה לבנות – כתבו הפוסקים – למשל רוצה להרחיב את השטח ולבנות, מה יעשה? יביא גוי, ויוציא את העץ עם השורשים ועם העפר, ויעביר אותו למקום אחר. כך נכון לעשות, כדי לא להיכנס לבעיות.

כך כתב ה**שבות יעקב**, והביא אותו גם הגאון **החיד"א** ; והביאו זאת גם הגאון **היעב"ץ** וה**חתם סופר**, ועוד מגדולי הפוסקים כתבו שיעשה זאת על ידי גוי. וגם רבנו **חיים פלאג'י**, זכותו תגן עלינו, כתב כך: יעביר את העץ למקום אחר, וישתדל עוד יותר שהגוי יעשה את הכול. ואם אפשר – כתב רבנו חיים פלאג'י – ימכור את העץ לגוי בשקל אחד, וכך העץ שלו, ואחר כך ייתן לו עוד סכום כמתנה.

נמצא שצריך להיזהר מאיסור "בל תשחית", מעוון "לא תשחית את עצה", וגם מהסכנה שיש בדבר. ולכן כתב הגאון **הפרי חדש** שאדם שרוצה לעשות כן – ייזהר קודם כול לתת זאת לגוי, שהגוי יעשה, ובזה מסלקים את ידינו מכל העסק הזה.

"ונשמרתם מאד לנפשותיכם"

▶ ביוטיוב

וְנִשְׁמַרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי לֹא רְאִיתֶם כָּל־תְּמוּנָה בְּיוֹם דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיכֶם בְּחֹרֵב מִתּוֹךְ הָאֵשׁ:

דברים ד, טו

מים זורמים

חלק מההלכה הזאת אומר: לא ללכת כשיש מים זורמים ברצפה. אפילו בגובה העקבים – נראה לך שזה נחל קטן, אולי בגובה חמישה סנטימטרים – אבל המים זורמים, ויכולים לסחוף את האדם. כבר קרו מקרים כאלה, לא עלינו, יותר מפעם אחת; השם ישמור את עמו ישראל. לכן צריך להיזהר. זה בדיוק מה שהגמרא אומרת: מים רודפים – אסור ללכת בהם אפילו בגובה

רבע טפח, כלומר שני סנטימטרים, כי זה מסוכן: כוח המים דוחף בעוצמה אדירה. ומי שאינו נזהר – עובר על "ונשמרתם מאד לנפשותיכם".

סכין על כף היד

וכן אדם שמחזיק סכין בידו ורוצה לקלף, נגיד, מנגו – היום יש הרבה מנגו, ברוך השם – ושם אותו על היד וחותך: לפי ההלכה אסור. צריך לשים אותו בצלחת או על השולחן, ושם לחתוך – ולא על היד, שלא יזוז, וחלילה יפגע לו ביד. וגם את בעלי המלאכה – תזהיר אותם.

לא יראה על עצמו

וכן אומרת הגמרא: לא יראה על עצמו סימני שחיטה. ונהגו בארצות אשכנז, לפני שהיו לומדים מסכת חולין, לצום. למה? כי כשלומדים דיני טרפות, פעמים שהאדם מראה על עצמו – בעין, בלב, בבטן, בכל מיני מקומות – וצריך להיזהר מן השטן שעומד ליד האדם, שלא יקטרג ויפגע בו חלילה. לכן צריך להיזהר לא לעשות דברים כאלה.

לא לשבת על אבן קרה, ולא ללכת על קורה

עוד הזהירה הגמרא בירושלמי שלא ישב על אבן חלקה – "אצטבא" – בלי הפסק באמצע. בכל חצר הייתה אצטבא של אבן; האבן מקררת את הגוף, ויכולה לגרום לו נזקים – והוא אינו יודע ואינו מרגיש. לכן ישים כרית או דבר אחר שחוצץ.

וכן אומר הירושלמי: אסור ללכת על גבי קורה. למשל, פועלים שעוברים מבניין לבניין, ומניחים נסר מהבניין הזה לבניין ההוא כמין גשר – אפילו אם

הוא רחב, פתאום הוא עלול ליפול. וגם אנשים רואים אדם הולך כאילו באוויר, מתפעלים ומסתכלים עליו – ויכולים לגרום לו נזק. ויש מי שעשה כן לראווה, ונפל לעיני כל העולם. לכן ייזהר.

"אל יפתח אדם פיו לשטן"

ועוד דבר: אסור לומר לילד "יבוא הכלב וייקח אותך", או "יבוא החתול וייקח אותך" – כפי שהיו אומרים לילדים. אומרים שיש מזיקים בשמות כאלה, ואז הוא עלול להזיק לו בלילה – כי האבא או האמא אמרו "אם לא תשתוק – יבוא...". לכן כל זה – לא יפתח פיו לשטן, כך אמרו רבותינו.

> **אָמַר אַבָּיֵי: לָא מִבְּעֵי לֵיהּ לְאִינָשׁ לְמֵימַר הָכִי, דְּאָמַר רַבִּי שִׁמְעוֹן בֶּן לָקִישׁ, וְכֵן תָּנָא מִשְׁמֵיהּ דְּרַבִּי יוֹסֵי: לְעוֹלָם אַל יִפְתַּח אָדָם פִּיו לַשָּׂטָן.**
>
> ברכות יט, א

כל זה מובא בסימן קט"ז ביורה דעה – כל דיני שמירת הנפש נמצאים שם.

להתרחק ממחלוקת

▶ ביוטיוב

עכשיו – צריך להיזהר מאוד ממחלוקת וקטטה, ובעיקר בערב שבת. ואיפה עוד? בבית היולדת, עד שלושים יום – לא לעשות מריבות: על השמות, על העגלה, על הצבע וכולי. וגם, לא עלינו, בבית האבלים – לא יבוא ולא יהיה – זה מסוכן מאוד. כך כותב **הזוהר הקדוש**, שהיו נוהגים לצום ביום הראשון, כדי שלא ייגרם להם שום נזק, כיוון שהשטן מתגרה בהם יותר.

לכן צריך להיזהר מאוד ממחלוקת – גם על הירושה, שכבר מתחילים לריב: איפה המסמכים, איפה תעודת הזהות, וכולי. צריך זהירות גדולה מאוד במקרים כאלה, שלא יבוא להם חלילה וחס מקרה לא טוב.

נגיעה בבעלי חיים

הגאון **היעב"ץ** כותב שאדם ייזהר מאוד שלא לגעת בבעלי חיים. יש אומרים – דווקא בבעלי חיים טמאים. אבל בחמור היו רגילים; הנה אברהם אבינו חבש את חמורו – זה היה כלי הרכב שלהם, חיה ביתית. אבל חיה חיצונית, כמו כלבים – לא היו מגדלים כלב בבית; הכלב היה רק בחוץ, כי זה מסוכן. והיעב"ץ החמיר מאוד: גם בהמות טהורות – תשתדל לא לגעת בהן. וכך כתב גם הגאון רבי **חיים פלאג'י**, זכותו תגן עלינו. ולכן ייזהר האדם בכל זה.

ואם נגע בהם – ישטוף ידיים. ולכתחילה לא ייגע בהם ביד ממש, אלא דרך מגבת או חפץ, או במקל, או עם כפפות.

צוואת רבי יהודה החסיד – "כל דקפיד, קפדי בהדיה"

▶ ביוטיוב

עכשיו, יש כמה דברים שהם מצוואת **רבי יהודה החסיד**, ואנחנו לא נהגנו בהם. מה הסיבה? קודם כול, הוא כתב אותם רק לצאצאיו, ולא לכל העולם; אז זה לא לכולם, ואין מקום לחשוש. אבל צריך לדעת שבמקרים האלה – כך אומרת הגמרא במסכת פסחים, וכך נפסק – מי שמקפיד, מקפידים עמו:

> **כְּלָלָא דְמִילְתָא, כָּל דְּקָפֵיד — קָפְדִי בַּהֲדֵיהּ, וּדְלָא קָפֵיד — לָא קָפְדִי בַּהֲדֵיהּ, וּמִיהוּ לְמֵיחַשׁ מִיבְּעֵי.**
>
> פסחים קי, ב

"ארבעים יום" – אין לחשוש

למשל, יש כל מיני חששות אצל אנשים לגבי "ארבעים יום". אצלנו אין עניין של ארבעים יום בכלל; זה מנהג שאין לו מקור בתורתנו, ונלקח מאומות העולם: שאם, חלילה, נפטר מישהו – לא עושים חתונה ארבעים יום; וכן יולדת – שומרים עליה ארבעים יום שלא תלך לאירועים ולשמחות. וכן כלה – אומרים לה שאסור לה ללכת לחתונה אחרת, וכל מיני דברים. לצערנו יש גם אצלנו משפחות שמחמירות בזה, וזה נשאר להם. לפי ההלכה אסור להאמין בזה, ואסור גם לחשוש – אין מקום לחשוש.

לדבר בלשון נסתר

וכתוב שם גם: לא יפתח פה, חס ושלום, ולא יאמר מילה לא טובה על עצמו. למשל, אדם שהיה אצל השופט ומספר: "השופט אמר לי כך וכך, ישים אותי בבית הסוהר" – אל יאמר כך על עצמו; זה אסור. וכן אצל הרופא – היה חולה, עבר ניתוח, והוא מתאר ומראה על עצמו איפה – גם זה אסור, כי הוא פותח פה לשטן – "ברית כרותה לשפתיים". אלא יאמר את הדברים בלשון גוף שלישי.

וכן מובא בפירוש ב**ספר חסידים**: כשאדם קורא בתורה – קורא כמו שכתוב, כדי לצאת ידי חובה. אבל כשהוא בא לבאר את הדברים לחברו – לא יאמר את הפסוק בלשון נוכח; למשל, יאמר "יככה השם" – ולא "יככה" בלשון נוכח אליו. הכול יהיה בלשון נסתר. לכן צריך להיזהר מאוד כשמדבר עם חברו. לצערנו, היום הדור הצעיר אינו נזהר בזה – גם אלה שלומדים תורה – לא מלמדים אותם עניינים של דרך ארץ, ויש בזה גם סכנה.

שני אחים ושתי אחיות

בספר חסידים עצמו יש הרבה דברים שהם נגד הגמרא שלנו. למשל, בגמרא מובא שבבית שני היו שמונים זוגות כהנים – שני אחים כהנים, שמונים כאלה – שהתחתנו עם שמונים זוגות אחיות כהנות. למה? כי הקפידו על השושלת ועל הייחוס, וחיפשו רק מיוחסים; והתחתנו, וכולם הצליחו. אבל בספר חסידים כתוב שלא יתחתנו שני אחים עם שתי אחיות – וזה נוגד את הגמרא. ושמואל אמר זאת בגמרא, ונפסקה הלכה כשמואל – אין בזה בעיה.

אבל כיוון שאנשים מקפידים – ורבים באים לשאול: הוא רוצה להתחתן עם הגיסה של אחיו, מותר או אסור? – יבוא מישהו ויגיד "ואי, אסור! מה עשיתם?", ויכניס להם את זה לראש, ואז יכול לקרות להם מקרה לא טוב: הוא פתח פה. אתה לא יודע לאן תגיע מהפה של האנשים; לכן צריך לחשוב על זה.

ומה עם אח ואחות – הוא לקח את אחותו של חברו, ובא אחיה ולקח את אחותו שלו? מותר. אבל לפי רבי יהודה החסיד – גם אח ואחות לא. ויש מהפוסקים שכתבו: שני אחים – לא, אבל אח ואחות – כן.

מעשה במהרש"א

מעשה היה ב**מהרש"א**: פעם אחת ישבו יחד כמה חכמים ורבנים, ודנו בכמה שאלות בהלכה, ונשאלה השאלה על צוואת רבי יהודה החסיד. עמד המהרש"א על רגליו ואמר: "אני מבני בניו של רבי יהודה החסיד" – והייתה לו מגילת יוחסין. "והוא כתב שלא יקרא אדם לבנו לא בשם יהודה ולא בשם

שמואל – ואני, שמי שמואל, ואבי נקרא יהודה." הנה, אפילו צאצאיו לא שמרו את צוואתו; לכן אין צריך לפחד.

תנור, חלון ובית מאבנים

עוד כתב באותה צוואה: לא יהרוס תנור. למשל, מאפייה שכבר אין לה קונים – יש מאפיות גדולות, יש אנשים שאופים בבית – והפועלים אינם רוצים לבוא, והוא מוכר את התנור ומחריב אותו. לפי רבי יהודה החסיד – רק בתנאי שבונה שם בית מדרש: ישיבה או תלמוד תורה. אבל אנחנו לא נזהרים בזה, ואין צריך להחמיר.

וכן סתימת חלון או פתח – כולם מקפידים על זה. מאיפה זה יצא? מצוואת רבי יהודה החסיד. ומה הטעם? שהמזיקים עוברים משם. וכן כתב בספר חסידים שלא יגור בבית העשוי מאבנים – ומי היום אינו גר בבית של אבנים? אבן חברון, אבן שכם...

אם כן, מכאן אתה רואה שהרבה דברים הולכים לפי האמונה של האדם, או הפחד שלו – מהפחד הוא גורם. וכך כתבו הפוסקים: כל זה מפני העניין הנפשי, ולא שזה אסור. לכן אם אדם מפחד מזה – אל תעשה לו את זה; ומי שאינו מקפיד – אין צריך להיזהר.

חתן ששמו כשם חמיו, וכלה ששמה כשם חמותה

מה הדין בחתן ששמו כשם חמיו – מותר או אסור? מותר. למה? ראינו בגמרא את שמואל עצמו: חמיו היה "מר שמואל סבא". הנה ראינו שהיו מתחתנים כך. אבל שוב – אם יהיה מישהו במשפחה שיגיד שזה אסור ויתחיל להכניס להם לראש, יכול לגרום להם חלילה נזק. לכן צריך להיזהר

בזה, ותלוי במקום. הטוב ביותר – כששואלים אותי, אני אומר: תכתוב בהזמנה עוד שם אחד, למשל "אהרן", וגמרנו – אהרן הכהן יגן עליך. הבעיה היא הדיבורים של האנשים, ולא שיש בעיה במעשה עצמו.

וכן כלה ששמה כשם חמותה – זה אינו כתוב בצוואת רבי יהודה החסיד, אבל האחרונים הוסיפו. להלכה: תגיד לה להוסיף שם, וגמרנו. עד שמוצאים זיווג – אנשים מסכנים מוציאים את הנשמה עד שהבן מתחתן, וכמה בנות יושבות ומלבינות שערותיהן עד שמוצאות – ופתאום אומרים להם "זה אסור, השמות לא מתאימים"? מה יהיה הסוף?

עוד מדיני שמירת הנפש

▶ ביוטיוב

החיד"א – מכירת החולי

הרב החיד"א כותב שראה גוי חולה שמכר את החולי לגוי אחר, והגוי השני מת – והראשון קם מחוליו. אם כן, יש עניין למכור את החולי לגוי: יקרא לגוי וישאל אותו אם הוא מוכן לקנות את המחלה. ואין צריך לפרט לו מה יש לו – יאמר לו שהוא חולה, ויש לו כמה מחלות. החיד"א כותב שמעשה כזה ראה, והצליח.

מנעלים של מת

מותר ללבוש נעל שלבש מת, או לא? המקור בגמרא, אבל הגמרא שם דיברה על דבר אחר: באחד שמת פתאום – שכב יום או יומיים ונפטר – שחוששים שמא עקץ אותו נחש או עקרב, והיה בנעל ארס. אז את הנעל הזאת אל תלבש – תקבור אותה באדמה, שלא יבוא מישהו אחר וייזוק.

ובפוסקים כתבו שיש בזה גם עניין נוסף: הרי בגמרא כתוב שאם אדם ראה בחלום שהמת בא ולקח ממנו משהו – אין בעיה; אבל אם לקח ממנו את הנעליים – צריך לעשות התרה, כי אולי רוצים לרמוז לו משהו.

> **כֹּל דְּשָׁקֵיל שָׁכְבָא — מְעַלֵּי, בַּר מִמָּסָאנָא וְסַנְדָּלָא**
>
> ברכות נז, ב

אם כן, מנעלים של מת: את הנעל האחרונה שנעל בחייו, לפני שנפטר – לוקחים, קורעים אותה ומשליכים אותה לאשפה. אבל שאר המנעלים שלו – אמר לי אחד שאביו השאיר עשרים וארבעה זוגות נעליים, כולן חדשות, חלקן עם התווית; מה, יזרוק אותן? לא צריך להחמיר בזה. רק הזוג האחרון שנעל לאחרונה – קורעים אותו ומשליכים אותו. זה כל העניין.

פת חמה

עוד מובא בגמרא: לא יאכל פת חמה – שיצאה מהתנור – אלא יחכה עד שתתקרר. שאל ה**יפה ללב**, בנו של רבי **חיים פלאג'י**: הרי למדנו בגמרא במסכת שבת שלאכול במוצאי שבת פת חמה זה בריאות, ואתה אומר לי שלא לאכול פת חמה? התירוץ: מה שאמרו "פת חמה" – זו שעכשיו נאפתה; אל תאכל אותה עד שתתקרר קצת ויתחילו האדים להסתלק. אבל במוצאי שבת – לקח את הלחם שקנה ביום שישי, חימם אותו בתנור ואוכל אותו – זה בריא.

ולמה אתה מוסיף על מה שהגמרא אומרת? הגמרא מדברת על לחם – דיינו במה שאמרו רבותינו, לא יותר מזה; אל תוסיף. ויתרה מזו, יש פלפול בפוסקים אם זה דווקא בפת של חיטים. אתה רואה שאנחנו תמיד צריכים

להיות נאמנים למקור. אז יחכה קצת, לא שיהיה קר – אבל שהאדים יפסיקו; פחות חם, ואפשר לאכול אותו, וזה טרי.

לב בהמה ועוף

מה הדין לאכול לב של בהמה או של עוף? הגמרא אמרה שזה גורם שכחה – אבל הגמרא מדברת רק על לב, לא על כבד. האוכל לב בהמה או עוף – תהיה לו שכחה.

> **חֲמִשָּׁה דְּבָרִים מְשַׁכְּחִים אֶת הַתַּלְמוּד: הָאוֹכֵל מִמַּה שֶּׁאוֹכֵל עַכְבָּר וּמִמַּה שֶּׁאוֹכֵל חָתוּל, וְהָאוֹכֵל לֵב שֶׁל בְּהֵמָה...**
>
> הוריות יג, ב

כבד של עוף – אין בעיה, בפרט אם אדם צריך את זה, כי הרופא אמר לו שחסר לו ברזל בדם.

בשעת מגפה – לא לצום

ודבר נוסף: בשעת מגפה, לא יבוא ולא יהיה – אסור לצום, כי זה סכנה. אלה שעושים תעניות שובבים וכדומה – אם יש מגפה, לא תבוא ולא תהיה – אסור לצום, כי זו סכנה. וזו גם גמרא. וה**חתם סופר** כותב גם כן שייזהר בכל זה.

דם שנשפך

ועוד כתבו ה**חתם סופר** וה**זבחי צדק**: אם נשפך דם אדם, לא עלינו – או אפילו בבית, חתך את היד וטפטף דם – יגרש את החתול, שלא יבוא ויליקק, כי החתול אוהב דם, וזה מחליש לו את הלב. לכן ייזהר לשטוף מהר את

המקום – כי הם מריחים דם ומיד מגיעים – שלא יבוא החתול ויאכל אותו. זו גמרא במסכת שבת, שלא יעשה כן.

בשורה טובה – בהדרגה

אדם שיש לו בשורה טובה להגיד לחברו – איך צריך לספר לו? מאיפה למדנו? מה כתוב בפסוק?

> **וַיַּגִּדוּ לוֹ לֵאמֹר עוֹד יוֹסֵף חַי וְכִי־הוּא מֹשֵׁל בְּכָל־אֶרֶץ מִצְרָיִם וַיָּפָג לִבּוֹ כִּי לֹא־הֶאֱמִין לָהֶם:**
>
> בראשית מה, כו

כיוון שכך, אמרו רבותינו: תיזהר – אל תגיד לחברו בשורה טובה מיוחדת בבת אחת, אלא בצורה הדרגתית, לאט לאט. ושיהיו לנו בשורות טובות.

תפילה לחודש כסלו

נתפלל שכל ימי החודש יהיו מבורכים, כי הכול תלוי בראש חודש. "לישועתך קיוויתי ה'".

יהי רצון מלפניך ה' אלוהינו ואלוהי אבותינו, שתחדש עלינו את החודש הזה, חודש כסלו, לטובה ולברכה, לששון ולשמחה, ויהיו כל ימי החודש הזה מבורכים עלינו ועל כל עמך בית ישראל לחיים טובים ולשלום; ונשמע בהם בשורות טובות, בשורות ישועות ונחמות, ויפתחו לנו בהם שערי ישועה, שערי הצלחה, שערי כלכלה, שערי לימוד תורה לשמה, שערי חיים טובים, שערי פרנסה טובה, שערי שלום, שערי תפילה, שערי תשובה ושערי תשועה. חזק וברוך, חיים טובים.

סיכום ההלכות

ההלכות וההנהגות שנלמדו בשיעור, בקצרה, בלשון הרב ובציון מקורן.

1. מי שצריך להתפנות – לא ישהה את עצמו, משום "בל תשקצו" (ויקרא יא, מג).
2. לפני התפילה – לנקות את החוטם ואת האוזניים, ולעמוד להתפלל לפני השם בגוף נקי.
3. אסור לאכול מאכלים מטונפים, בידיים מזוהמות ובכלים מלוכלכים; ומה שרוב העולם אינם אוכלים כך – "בטלה דעתו אצל כל אדם" (שו"ע יו"ד קטז, ו).
4. לא ללבוש בגד קרוע, מאוס או עם שומנים, ולא לנגב במגבת מלוכלכת.
5. אסור לאחוז ולגעת בשרצים – עכברים, לטאות וכדומה – משום "בל תשקצו".
6. אסור להוציא מאכל מן הפה ולהחזירו (הפרי תואר, הפרי חדש).
7. האיסטניס – יהיה כמו כולם; ואין לזלזל ולומר "לא אכפת לי" (לחם הפנים).
8. הרוצה להחמיר יותר משישים – מחמיר לעצמו בלבד, ולא על אחרים (פתחי תשובה).
9. אסור לקצוץ אילן מאכל – משום "בל תשחית", ויש בו גם סכנה (דברים כ, יט; בבא קמא צא, ב).
10. הצריך לבנות במקום אילן – יעקור אותו גוי עם השורשים והעפר ויעבירו למקום אחר; ואם אפשר – ימכור את העץ לגוי (שבות יעקב, חיד"א, יעב"ץ, חתם סופר, רבי חיים פלאג'י, פרי חדש).
11. מים רודפים – אסור ללכת בהם אפילו בגובה רבע טפח, משום "ונשמרתם מאד לנפשותיכם" (דברים ד, טו).
12. אסור לחתוך פרי כשהוא מונח על כף היד – אלא על צלחת או על השולחן.
13. לא יראה אדם על עצמו סימני שחיטה וטרפות.
14. לא לשבת על אבן קרה (אצטבא) בלי כרית או דבר החוצץ, ולא ללכת על קורה מגג לגג (ירושלמי).

15 לא לאיים על ילד "יבוא הכלב (או החתול) וייקח אותך" – "לעולם אל יפתח אדם פיו לשטן" (ברכות יט, א; שו"ע יו"ד קטז).

16 להתרחק ממחלוקת וקטטה – בעיקר בערב שבת, בבית היולדת עד שלושים יום ובבית האבלים (הזוהר הקדוש).

17 להיזהר מנגיעה בבעלי חיים (יעב"ץ, רבי חיים פלאג'י); ואם נגע – ישטוף ידיו; ולכתחילה – דרך מגבת, מקל או כפפות.

18 צוואת רבי יהודה החסיד נכתבה לצאצאיו; "כל דקפיד – קפדי בהדיה, ודלא קפיד – לא קפדי בהדיה" (פסחים קי, ב).

19 "ארבעים יום" – אין לזה מקור אצלנו; אסור להאמין בזה ואין לחשוש.

20 לא יאמר דבר רע על עצמו – אלא בלשון גוף שלישי; וכן בביאור פסוקי הקללות – בלשון נסתר (ספר חסידים).

21 שני אחים עם שתי אחיות – מותר (כשמואל בגמרא); וכן אח ואחות.

22 חתן ששמו כשם חמיו, וכלה ששמה כשם חמותה – מותר; ובמקום שמקפידים – יוסיפו שם.

23 מנעלי המת: רק הזוג האחרון שנעל – קורעים ומשליכים; שאר המנעלים מותרים (ברכות נז, ב).

24 פת חמה – ימתין עד שיסתלקו האדים; ופת מחוממת במוצאי שבת – בריאות.

25 לב בהמה ועוף – משכח את התלמוד (הוריות יג, ב); כבד – אין בעיה.

26 בשעת מגפה – אסור לצום, כי זו סכנה.

27 דם אדם שנשפך – לשטוף מיד את המקום, שלא יבוא חתול ויליקקנו.

28 בשורה טובה – לספר בהדרגה, לאט לאט, ולא בבת אחת (בראשית מה, כו).

רשימות

סרקו לאתר

www.yoursuccesstoolbox.com